

Stichting **Thijssse's Hof**

*Planten- en vogeltuin in het
Bloemendaalsche Bosch*

**Jaarverslag
2015**

Verslag over het jaar 2015

Het afgelopen jaar was in veel opzichten bijzonder. Thijsse's Hof vierde haar 90 jarig bestaan en de 150e geboortedag van onze oprichter, dr. Jac. P. Thijsse. En die jubilea zijn niet ongemerkt voorbij gegaan. Op 21 maart werd een jubileumboek gepresenteerd, geschreven door onze oud voorzitter Willem Holthuisen met foto's van onze Hoffotograaf Ekke Wolters. De eerste exemplaren werden aangeboden aan de commissaris van de koning in Noord-Holland, de heer Remkes en aan de algemeen directeur van Natuurmonumenten, de heer Van den Tweel. Meer dan 80 mensen paste net in het instructielokaal om deze bijzondere bijeenkomst bij te wonen. En het resultaat mag er zijn. Een prachtig boek, waarin de geschiedenis van de Hof uitgebreid aan de orde komt. Niet alleen de ontwikkeling van de Hof als natuurtuin, maar ook de mensen die de Hof hebben gemaakt tot wat het is.

Maar niet alleen de Hof vierde feest. Ook Natuurmonumenten bestond vorig jaar 110 jaar. En ook deze organisatie is (mede) opgericht door Thijsse. Werd er 's ochtends in de Hof de boekpresentatie gevierd, 's middags was het Instructielokaal wederom vol met mensen voor de uitreiking van de Oudemansmedaille aan dr. Marga Coesèl. Mevrouw Coesèl heeft de afgelopen decennia veel onderzoek gedaan naar mensen als Heimans en Thijsse. In haar laatste boek "Wanhoopt nooit aan vooruitgang", zijn veel belangrijke brieven van Thijsse beschreven en geven een goed inzicht wat deze grote natuurbeschermer bewoog. Voor de Hof een grote eer dat Natuurmonumenten ons heeft uitgekozen om dit moment te vieren. Dit heeft er ook toe geleid dat het complete bestuur van Natuurmonumenten in april in het Instructielokaal heeft vergaderd en een rondleiding heeft gekregen door de Hof.

Een ander hoogtepunt was de opening van een nieuwe bijenkast. Bijna twee jaar was deze kast afwezig en dat is door veel mensen als een groot gemis ervaren. Dankzij een gift van de Stichting Dorpshuis Bloemendaal konden we een unieke, bijenvriendelijke kast laten maken. Op 23 augustus hebben we de kast samen met de voorzitter van deze stichting, de heer Swen, "geopend". Er zat toen al een bijzonder bijenvolk in, dat in plaats van bovenaf de raten van onderaf ging bouwen. Volgens de imkers van de Hof een unicum.

Het jubileumjaar vierden we niet alleen met Natuurmonumenten, maar ook met de Heimans en Thijssestichting, KNNV en IVN. Gezamenlijk is er op 29 augustus in het gemeentemuseum in Den Haag een symposium georganiseerd over groen in de stad. Een hoogtepunt van dit symposium was de uitreiking van de Heimans en Thijsseprijs, de Bronzen Spreeuw, aan ons bestuurslid Bart van Tooren. Bart werd gelouterd vanwege zijn enorme inzet als redacteur van het vakblad "De Levende Natuur". Dit tijdschrift is overigens ook door Thijsse eind negentiende eeuw opgericht.

Heel bijzonder was dat de Hof in het jubileumjaar ook tot Rijksmonument is uitgeroepen. Op de dag af na negentig jaar dat de Hof is geopend op 26 september kreeg de voorzitter uit handen van de heer Stafleu van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed het bijbehorende schildje. Heel bijzonder, omdat de minister vrijwel geen kleinere tussentijdse aanwijzingen meer doet. Dat we nu Rijksmonument zijn, is een waardering en bevestiging dat we het erfgoed van Springer en Thijsse al decennia hebben gekoesterd. Elders in dit jaarverslag is een artikel van Eline Jörg en Ger Londo over deze aanwijzing. Vooral dankzij de enorme inzet van ons bestuurslid Ger Londo heeft de Hof nu deze bijzondere status gekregen.

Dankzij de vrijwilligers draait het scholenproject en wordt de tuin onderhouden. En ook in 2015 zijn er weer een aantal bijzondere momenten geweest, zoals de natuurwerkdag in november of de stinseplantendag in april.

Met de vrijwilligers zijn we een dag op stap gegaan naar het Vogelmeer en Houtglop in de Kennemerduinen om hier naar de natuurontwikkeling te kijken van deze vochtige valleien. Ons bestuurslid Ger Londo heeft over het patroon en proces in de duinvalleivegetaties van het Vogelmeer in de jaren zeventig zijn proefschrift geschreven en was op deze mooie dag onze gids.

Op deze tocht vierden we ook een bijzonder moment dat onze hulphovenier, Yneke Bettink, 25 jaar als vrijwilliger aan de Hof is verbonden.

In het Weekblad verzorgden Willem Holthuizen en Ekke Wolters de maandelijkse column, met daarin de actuele weetjes over de Hof. En natuurlijk ontbraken we ook dit jaar niet op de Bloemendaalse Jaarmarkt in september.

Elders in dit jaarverslag staat de financiële verantwoording. Evenals voorgaande jaren is dit wel een punt van zorg. Door vooral het wegvallen van de subsidie van de gemeente Bloemendaal hebben we al enkele jaren een tekort op de exploitatie. Die kunnen we wel uit de reserves aanvullen, maar daarmee raakt de spaarpot op termijn wel op. Gelukkig ontving de Hof ook weer extra bijdragen en legaten (zie financieel jaarverslag), waarvoor wij de schenkers zeer erkentelijk zijn.

Een ander punt van aandacht is de eigendomsverhouding, waarover wij in 2014 met de gemeente in overleg zijn gegaan. Mede door de bestuurlijke ontwikkelingen in de gemeente Bloemendaal is hierover nog geen bevredigende oplossing tot stand gekomen.

Niettemin, alle positieve zaken overschaduwden het kleine zeer. Het was een bijzonder jaar. Een jaar vol hoogtepunten, dat we danken we aan de niet aflatende inzet van tientallen vrijwilligers en vele trouwe donateurs. Het bestuur is iedereen daarvoor zeer erkentelijk.

Educatie

Het Scholenproject

Dat het Scholenproject bij het basisonderwijs in onze regio aanslaat, is al jaren een vast gegeven.

Het komt slechts een enkele keer voor dat een school besluit het bezoek aan Thijssé's Hof in te ruilen voor een andere activiteit. Er zijn scholen die al decennia meedraaien. Om een indruk te geven waar onze deelnemende zesde groepers zoal vandaan komen, hierbij een overzicht:

Bloemen- Bloemendaalse Schoolvereniging, daal: Bornwaterschool, Josephschool, Bos en Duinschool, Theresiaschool

Overveen: Wilhelminaschool, Julianaschool

Aerdenhout: Schoolvereniging Aerdenhout-Bentveld, Vondelschool, Tejo van Eeghschool

Heemstede: Crayenesterschool, Beatrixschool, Nicolaas Beetsschool

Haarlem: Vrije School, Don Boscocool, Bos en Vaartschool, Ter Cleeff, St. Bavo Eemstraat, St. Bavo Reviusstraat, St. Bavo Wesergracht, De Dolfijn, De Zonnewijzer, Dreefschool

Santpoort: Parnassiaschool, Bosbeekschool, Bredoderode Daltonschool

Velserbroek: Rozenbeekschool

De meeste scholen nemen deel met 1 groep, andere met 2 of 3 groepen. In ruim twee weken bezoeken 38 groepen ons instructielokaal (in de winter) of onze Hof in herfst, lente of zomer. Een kleine duizend kinderen kwamen vier keer lopend, per fiets of per auto naar de Hof om wat op te steken over de natuur in onze omgeving. Natuureducatie zoals Jac. P. Thijssé dat bedoeld heeft. Gelukkig heeft hij veel navolgers in de vorm van vrijwilligers die bereid zijn de kinderen in zijn "instructieplantsoen" te begeleiden. Zonder hen was dit mooie en nuttige werk niet mogelijk geweest!

In de opzet van de leerdoelen verandert niet veel. Maar toch mochten we in het afgelopen jaar een nieuw onderdeel introduceren. Het Hoogheemraadschap van Rijnland schonk ons voor het 90 jarig jubileum een officiële (geijkte) peilschaal voor in de vijver. Dit resulteerde natuurlijk in een opdrachtje over het Nieuw Amsterdams

"Ken je die mop van de dar en de koningin?" Juffen en 6e-groepers bij de nieuwe bijenkast. De kast is mooi, maar droeg niet bij tot een krachtig volk.

Peil. Ons peil staat op 3.80 m. Onder of boven, tja, ten opzichte van wat?! Nog niet zo eenvoudig uit te leggen... Maar ook "natuurkunde!"

Voor de les "snavel" van het Winterpad schafften we een zestal foto's aan van vogelfotograaf Jelle van der Helm. Een Lepelaar op posterformaat toont daarop zijn buitenissige snavel. Overigens zijn de meeste kinderen het er niet over eens of dit wel een snavel genoemd mag worden...

Stagiaires

De stagiaires voor schooljaar 2014/2015 hebben hun stages succesvol afgerond. Voor het nieuwe schoolseizoen melden zich weer twee nieuwe krachten. Sylvian Klein is 4e jaars en doet de praktijkschool Oosterhout. Owen Faro is 1e jaars leerling aan het Wellant-college. Steeds meer scholen raken op deze wijze van het bestaan van de Hof op de hoogte. Voor de leerlingen een kennismaking met de Hof en een verkenning van hun mogelijkheden. Voor de beheerder een steun bij het werk.

De beheerder volgde drie cursussen. Twee op het gebied van de coaching en één meer gericht op het omgaan met probleemjongeren. Onder de noemer maatschappelijke stage kregen we nog 7 leerlingen op bezoek.

Gastlessen

Voor de dames van het NOVA-college die de opleiding pedagogisch medewerker kinderopvang doen verzorgen we nu al jaren een gastles. Zij volgen een lesblok: kind en natuur. In de Hof kijken we hoe je met kinderen in de natuur omgaat en wat je allemaal kunt doen. Het is natuurlijk ook geweldig dat dit een onderdeel van hun opleiding is.

We kregen bezoek van maar liefst 10 klassen van het Sterrencollege. Het thema van hun bezoek was insecten. Het viel in de winter... een uitdaging.

Gebruik instructielokaal externen

Na de zomervakantie werd ons instructielokaal gebruikt voor het geven van de natuurgidsencursus van Het IVN. Een intensieve cursus die doorloopt tot in 2017. Ook anderszins blijft het IVN gebruik maken van ons lokaal. Mooi dat deze nieuwe natuurgidsen zo kennismaken met de Hof.

Ook de Nieuwe Akker, Landschap Noord-Holland en de Vogelwerkgroep streken in ons lokaal neer voor een bijeenkomst.

Bijzonder was het bezoek van de Schrijversgroep. Die de Hof een dag bezocht om te dichten en te schrijven....

"Schrijven

Moet blijven

Is goed voor hoofden en lijven"

De lezing van Erik de Jong voor Probus, het bezoek van een groep Engelsen en nog vele anderen... De Hof staat midden in de belangstelling!

Onderzoek naar geur en structuur van bosgrond. Herfstpad 2015.

De eekhoorn weet wel raad met de pinda's

Icarusblauwtje

Vogels

In 2015 is uw voorzitter ook weer vroeg uit de veren gegaan. Rond het krieken van de dag zingen de vogels optimaal. En een zingende vogel is in principe een broedvogel, althans wanneer een vogel op meerdere momenten zingend wordt aangetroffen. Een Heggenmus die elke week vanaf eind februari kwettert achter het schuurtje, die mag je als broedvogel aanmerken. Maar een ijsvogel die in het voorjaar regelmatig bij de vijver wordt gezien niet. Waarom? Wel, hij deed zijn mond niet open, vloog niet met takjes of met voer en nergens was sprake van een broedplaats. En zo bouw je in de loop van het voorjaar een beeld op van de vogelbevolking. Met strenge richtlijnen van SOVON, de landelijke club die bepaald hoe we in Nederland vogels inventariseren en welke criteria er zijn om een vogel als broedvogel te mogen bestempelen.

Hoe anders is het in de nestkasten. Daar is geen twijfel of er sprake is van broeden. De eerste bezoeken begin april leveren meestal nog lege nesten op, maar al snel komen de eerste eitjes. Het leukste zijn de pas geboren jongen. Als je fluit, dan gaan alle bekjes open in de veronderstelling dat er iets te eten is. Maar zijn de jongen anderhalf tot twee weken verder, dan zijn ze al getraind en drukken zich in het nest tegen elkaar aan en kijken angstig naar die grote kop van de Hofvoorzitter.

En die schrik zat er dit jaar kennelijk zo in, dat opvallend veel jonge koolmezen van drie-vier weken oud dood in het nest lagen. Het jaar 2015 was een ware slachting. Maar niet bij de pimpelmezen, die voor een groot deel zijn uitgevlogen. Volgens de Hofecologen was bij het aantal dode koolmezen mogelijk een relatie tussen het lange koude voorjaar en het voedselaanbod. Bijvoorbeeld rupsen die er door de koude nog niet waren.

Er zijn 16 nestkasten in de Hof en zoals alle voorgaande jaren worden deze bevolkt door pimpel- en koolmezen. Behalve de bosuilkast; daar zit al sinds jaar en dag een holenduif en die legt altijd twee eieren en soms komen er ook twee jongen groot. Helaas dit jaar maar 1 jong. En de torenvalkkast is zoals elk jaar leeg. En de bosuil? Ja, je hoort hem wel, maar zelden in de Hof. Dus erg spannend is het niet en ook nooit geweest in de nestkasten. Wel leuk, vooral als ik op zondag de kasten controleer en toevallige passanten met

Glanskopmees op de voederplank

kinderen even een kijkje kunnen nemen. Sommige kinderen zien dan voor het eerst een nest met jonge pimpelmezen. Een ervaring voor het leven! De enige opwindende nieuweling in de nestkasten was een boomklever in een koolmezenkast, die hier 5 jongen heeft grootgebracht.

Behalve de nestkasten hebben we ook nog de strijd in de vijver. De opperheerser is hier al jaren de meerkoet, die sinds jaar en dag de pogingen frustreert van eenden en waterhoen om tot broeden te komen. Zelfs de toch niet bang uitgevallen nijlgans legt het af tegen de terreur van onze Hofmeerkoet. Uiteindelijk zijn er drie meerkoeten groot gekomen en heeft de meerkoet zijn nest twee keer verplaatst. Toch was er ook een waterhoen. Een jong dier, die onhandig over de bladeren liep en bang voor water leek te zijn. Een merkwaardig fenomeen dat weken in de Hof te zien was.

Er waren in totaal in de kasten 6 pimpelmezen, waarvan vier pimpels twee legfels hadden en gezamenlijk op 71 eieren kwamen (!). Van deze pimpelmezen vlogen er 58 uit. De rest RIP of onbevrucht. De koolmezen waren dus dit jaar nogal onfortuinlijk. Er waren 8 van de 10 kasten bezet met in totaal 13 legsel (5 koolmezen kwamen tot een tweede legsel). Er zijn 78 eieren gelegd en slechts 47 koolmezen uitgevlogen. Er zijn 21 jonge koolmezen overleden en 10 eieren waren onbevrucht.

Vogelsoorten

	2015	2014
Boomklever	3	2
Boomkruiper	2	2
Ekster	1	1
Gaai	2	1
Glanskopmees	3	3
Goudvink	0	1
Groenling	3	2
Bonte specht	1	1
Heggenmus	3	2
Holenduif	1	1
Houtduif	7	6
Koolmees	10	11
Meerkoet	1	1
Merel	6	6
Pimpelmees	7	5
Roodborst	5	4
Staatmees	2	3
Tjiftjaf	2	2

Vink	4	3
Waterhoen	0	1
Winterkoning	6	4
Zanglijster	3	3
Zwartkop	4	3
Zwarte kraai	1	1

Voorpagina: Kuifhyacinth

De foto's in dit jaarverslag zijn gemaakt door:
Ekke Wolters, Ben Sleeman, Carla Meyer-
Wortelboer en Dick Saher

Pimpelmees aan het badderen in de kleine vijver

Over de tuin

Na 90 jaar zorgvuldig beheer is er veel veranderd. In de Hof zijn de bomen veel hoger geworden. En de bodem heeft zich verder ontwikkeld. Door een overmaat aan stikstof in het milieu is ook de Hof veel voedselrijker geworden. In de kruidlaag profiteren sommige soorten planten en mossen: daslook en voorjaarszonnebloem en haakmos in de graslanden breiden zich zo sterk uit, dat andere soorten gaan afnemen in aantal. Uiteraard is de beheerder alert en wordt waar mogelijk door beheer bijgestuurd. De steeds grotere bomen geven meer schaduw en meer bladval. In de ondergroei komen de struiken licht tekort en bloeien weinig. Men kan tussen de takken doorkijken, wat ongunstig is voor de broedvogels. Daarom wordt de laatste jaren bewust ruimte gemaakt in de boomlaag, zodat er meer licht komt in de struiklaag. En waar in de oorspronkelijke aanleg struikranden waren gedacht, worden nu de jonge boompjes verwijderd. Ook hoog in de laag "oude" bomen wordt geselecteerd, zodat de blijvende bomen en de struiklaag meer licht krijgen.

Een gezonde struiklaag en boomlaag is niet alleen een fraai gezicht met gezond blad en veel bloemen en vruchten. Het bevordert ook het dierenleven in de Hof. Bloemen en vruchten leveren veel insecten op, die weer voedsel zijn voor de vogels, en voor vleesetende insecten als lieveheersbeestjes, loopkevers, roofvliegen en nog veel meer. Niet alle bloembezoekers op de stinseplanten en in de bloemrijke weide zijn strikt vegetariër. De volwassen vliegen, kevers en wespjes leven van nectar en stuifmeel, maar veel larven zijn vleeseters of parasieten. Bladluizen in de Hof hebben een risicovol bestaan. En menige rups wordt nooit een vlinder.

De bevolking van 'kriebelbeestjes' in de Hof is minder goed bekend dan de vogelstand en de plantensoorten. Het is ook een hele opgave om de insecten in de Hof te herkennen. De dagvlinders en de libellen zijn wel goed bekend, want zij zijn goed herkenbaar en vliegen overdag met mooi weer. Deze 'aaibare' soorten zijn maar een fractie van het aanwezige leven. In Nederland zijn meer dan 19.000 insectensoorten aanwezig, en dan hebben we nog de slakken, duizendpoten, miljoenpoten, spinnen en nog veel meer. Laten we ook de mossen en de paddenstoelen niet vergeten. Gelukkig zijn er bezoekers in de Hof, die de vele soorten in de Hof helpen te be-

Wijngaardslakken. Als ze geluk hebben komen ze elkaar tegen. En dan krijg je dit.

noemen en te fotograferen. Buiten de planten en de vogels zijn in de Hof al 771 soorten bekend. Er is vast nog veel meer. Met hulp van deskundig publiek kunnen we makkelijk meer dan 1000 soorten buiten de planten en vogels noteren.

In 2015 zijn 76 soorten voor het eerst vastgesteld. Dat zijn lang niet allemaal nieuw verschenen soorten. De meeste leven al heel lang in de Hof, maar zijn tot 2015 nooit bekeken.

Wat waarschijnlijk wel nieuw in de Hof is, is het slakje genaveld tonnetje. Dit is in Nederland een zeldzame soort. Zij is afkomstig uit midden- en zuid Europa, en wordt door menselijk activiteiten verspreid. Vermoedelijk is zij bij de bouw van het nieuwe instructielokaal ingevoerd met zand of met bouw materiaal. De meeste nieuw waargenomen soorten in de Hof in 2015 zijn nachtvlinders, wel 45 van de 76 'nieuwe' soorten. Daaronder zijn drie landelijk zeldzame soorten: de lindegoulduil, de koekoeksbloemspanner en de blauwvlekkaartmot.

Het merkwaardige van onze landstreek Zuid-Kennemerland is, dat hier veel soorten regelmatig voorkomende bewoners zijn, die in de rest van het land bijzonder zijn. Dat heeft te maken met ons brede en gevarieerde duingebied en de rijke zone met landgoederen. Kennemerland lijkt veel op Zuid-Limburg: kalkhoudende ondergrond, relatief warm door de beschutting van de duinen en de bossen. Thijsse's Hof is na negentig jaar nog steeds als bij de aanleg: een afspiegeling van de natuur in Zuid-Kennemerland.

Kleine oorwurm

Zilverstreepgrasmot

Financiën

Het jaar 2015 was een feestelijk jaar waarin we onze 90ste verjaardag hebben gevierd, Rijksmonument geworden zijn en een nieuw boek over onze Hof - geschreven door Willem Holthuizen en Ekke Wolters - in ontvangst mochten nemen.

Het boek hebben we ook in de verkoop genomen wat positief heeft bijgedragen aan de inkomsten van onze financiën.

De aanbidding van het jubileumboek bij de boekpresentatie op 21 maart. V.l.n.r. de heren van den Tweel (NM), Remkes (CvdK prov.NH), Holthuizen en Wolters (opstellers van het boek, resp. de auteur en de fotograaf).

De bloemendaalse bijen hebben nu hun eigen dorpshuis!

Van de Stichting Dorpshuis Bloemendaal hebben we een nieuwe bijenkast gekregen en in gebruik genomen. Omdat de kosten al in het vorig jaar waren genomen leidt dat tot een bijzondere bate bij de inkomsten.

De gemeente Bloemendaal is van subsidiegever een kostenpost geworden vanwege de onroerende zaak belasting voor ons instructielokaal. Gelukkig hebben vrijwel alle donateurs en nieuwe donateurs veel bijgedragen ofschoon er een daling is geweest in het aantal donateurs. Van het waterleidingbedrijf PWN, de Kennemer Golf & Country Club en de Vereniging Natuurmonumenten mochten we het afgelopen jaar door onze goede relaties wederom donaties ontvangen.

De inkomsten uit verhuur van ons lokaal aan verwante verenigingen, betaalde rondleidingen, gegeven lezingen en bijdragen van scholen worden een onmisbare bron van inkomsten waar we aandacht aan zullen blijven besteden. De verkoop van het nieuwe boek was een succes. We kunnen het echter niet stellen zonder de opbrengsten uit vermogen, hetgeen door een redelijk beursjaar en actief beheer (gerealiseerde koerswinst) weer succesvol was.

Desalniettemin komen we toch nog op een fors tekort uit waarvoor geen specifieke reden is te geven. Het tekort is ongeveer gelijk aan vorige jaren evenals de inkomsten en de goed in de hand gehouden uitgaven zodat het tekort structureel lijkt geworden.

Omdat we de nieuwe boeken over Thijsses Hof in grote hoeveelheid bij de uitgever hebben ingekocht en niet op de balans hebben gezet als voorraad, is de post drukwerk hoog maar de inkomsten daaruit zijn echter hoger.

De vermelde bestuurskosten betreffen vrijwel geheel de feestelijkheden n.a.v. het 90-jarige jubileum en de uitgave van het nieuwe boek.

De heer Holthuizen spreekt bij de boekpresentatie o.a. over het belang van een goede kruisbestuiving tussen de mensen uit de natuurwereld en de mensen bij overheidsorganisaties

Exploitatierkening 2015 (alle getallen in €)

Inkomsten

Donaties	34.987
Donaties NM, PWN en KG&CC	2.420
Bijzondere baten	2.024
Ontvangsten kas, huur, diversen	2.313
Scholenbijdrage	2.137
Rente en dividenden	1.804
Gerealiseerde koerswinsten	11.658
Verkoop boeken	<u>4.012</u>
Subtotaal inkomsten	61.355
Exploitatietekort	<u>11.680</u>
Totaal	<u>73.035</u>

Uitgaven

Lonen en soc. lasten	47.215
Onderhoud park	7.435
Educatieve activiteiten	2.346
Huisvesting en energie	4.197
Kantoor, post, internet	3.505
Bestuurskosten	1.980
Beheer, bankkosten e.d.	872
Totaal	<u>73.035</u>

Het exploitatietekort is afgeboekt van de algemene reserve.

In 2015 kregen wij tevens nog een schenking van € 10.000,- van de Louisa van der Velden Stichting, een schenking van € 3000,- van de Bredius Stichting en daarnaast de ontvangst van een legaat van € 1000,- van de in 2015 overleden mevrouw S.M. ten Hooff uit Haarlem.

De schenkingen zijn als bestemmingsreserve opgevoerd op de balans en het legaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve, zie onderstaande balans.

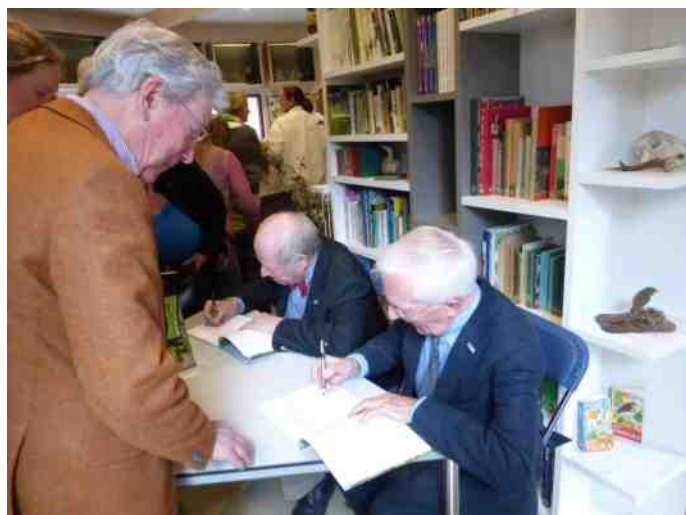
Balans per 31 december 2015

Activa

Effecten (koers 31-12-2015)	379.486
Kas	205
Banksaldi	24.756
Totaal	<u>404.447</u>

Passiva

Vooruit ontvangsten	16.528
Legaat	1.000
Bestemmingsreserve	13.000
Algemene reserve	<u>373.919</u>
Totaal	<u>404.447</u>

Het signeren van het jubileumboek

Riet langs de grote vijver

De Hof wordt Rijksmonument

Het bureau van Thijssse en twee posters waarop we ons jubileumjaar zichtbaar hebben gemaakt

Dit artikel verscheen eerder in het Tijdschrift van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, nr 3, 2015.

Nog dit jaar wordt Thijssse's Hof een rijksmonument. Terecht. Want negentig jaar geleden deed de beroemde natuurbeschermer Jac. P. Thijssse iets nieuws. Hij legde ter educatie een tuin vol inheemse planten aan. De Hof in Bloemendaal functioneert nog steeds.

Ger Londo & Eline Jörg

Een groene school

Eind negentiende eeuw was de natuurlijke rijkdom in Nederland behoorlijk afgenomen. Daar waren de verstedelijking en de intensivering van de agrarische cultuur de oorzaak van. Als reactie kregen veel mensen juist meer waardering en belangstelling voor de natuur. Via boeken, tijdschriften en verenigingen bereikten natuurstudie, -bescherming en -educatie een groot publiek. De gangmakers waren Jac. P. Thijssse en Eli Heimans. Rond 1900 stonden zij aan de wieg van organisaties die we nu nog steeds kennen, zoals Natuurmonumenten, de Nederlandse Natuurhistorische Vereniging en de Nederlandse Orni-

thologische Unie.

Bovendien is Thijssse de schrijver van negentien albums van Verkade over de natuur. Bij de koekjes en de beschuiten zaten plaatjes om in te plakken. De albums werden zeer populair, omdat Thijssse er goed in slaagde de schoonheid van de natuur over te brengen. Ook bepleitte hij de aanleg van 'instructieve plantsoenen'. Met tuinen vol inheemse planten en dieren wilde hij het contact tussen mens en natuur bevorderen.

Droom

In 1925 werd Thijssse zestig. Ter gelegenheid daarvan waardeerde Bloemendaal haar ingezetene met een gebied ter grootte van twee hectaren: Thijssse's Hof. Het stuk grond in het Bloemendaalse Bos mocht hij geheel naar zijn inzichten aanleggen. Hier kon Thijssse zijn droom verwezenlijken: een tuin met planten en dieren uit de omgeving, Kennemerland. Hij liet hem ontwerpen door de bekende tuinarchitect Leonard A. Springer en aanleggen door Cees Sipkes, die toentertijd de eerste kwekerij van inheemse planten in Nederland begon. Thijssse leverde onder meer lijsten met geschikte planten. Het braakliggende aardappelakkertje met eikenhakhout in het bos werd omgevormd tot een idyllische heemtuin in de Engelse landschapsstijl. Een centrale vijver met zeer flauwe taluds zorgde voor geleidelijke overgangen tussen natte en droge milieus. Met het uitgegraven zand werden heuvels gemaakt.

De gemeente biedt met trots de Hof hun eigen Bloemendaalse schildje aan waarop we als Rijksmonument herkenbaar zijn.

Het vernieuwende van Thijssse's Hof is dat de tuin draait om de levensgemeenschap. Het gaat hier om de interactie tussen de planten en de dieren. De opzet was dat er natuurlijke begroeiingen ontstaan. Natuur kun je niet aanleggen. Die ontwikkelt zichzelf. De mens kan echter wel aanzetten geven. Je scheidt eerst een geschikte omgeving voor bepaalde vegetaties. Door aanplant en uitzaaï en door gericht te maaien en te kappen vormt de begroeiing zich op de gewenste manier en komen er afwisselende biotopen tot stand, waar ook de dieren zich thuis voelen. Dit proces noemen we sinds de jaren 1990 natuurontwikkeling. Thijssse's Hof is hier het oudste voorbeeld van. Het is de eerste plek in Nederland waar doelbewust een gevarieerd milieu gecreëerd is ten behoeve van natuurlijke ontwikkelingen. In Thijssse's Hof is dus sprake van een wezenlijk andere aanleg en ander onderhoud dan voorheen in tuinen en parken gebruikelijk waren.

Vrij toegang

Vanaf de opening in 1925 is de toegang vrij. Vanzelfsprekend was Thijssse zelf de eerste die met rondleidingen begon. Dat deed hij onder andere voor de leerlingen van de scholen in Overveen en Bloemendaal waaraan hij als biologieleraar verbonden was. Ook veel andere scholen in Bloemendaal en Haarlem maakten en maken gebruik van de Hof, net als studenten uit Amsterdam en Leiden. Een goede indruk van de onnavolgbare wijze waarop Thijssse zijn rondleidingen verzorgde, bieden zijn boekjes Een jaar in Thijssse's Hof en Een tweede jaar in Thijssse's Hof, uit 1940 en 1942. Zo schreef hij over mieren als zaaiers: 'Begin Mei kunt ge het wel treffen, dat ze bij bank tien rondlopen met glinsterende zwarte bolletjes in hun bek met een wit randje er aan. [...] Dit laatste is een vettig weefsel en daar is het de mieren om te doen. De eigenlijke zaden zelf, de zwarte bolletjes, daar hebben ze niets aan en die laten ze wel verslingeren, als het lekkers verorberd is. Zodoende wordt de Helmbloem gaandeweg verspreid naar alle plekken, waar de kiemplantjes het hebben kunnen uithouden. Men vindt ze nu al vrijwel door het heele bosch.'

Toen Stichting Thijssse's Hof de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed onlangs verzocht om de Hof aan te wijzen als rijksmonument, verrichtte de dienst extra onderzoek. Sinds 2013 wijst de minister van Cultuur namelijk alleen nog rijksmonumenten aan via zogenoemde aanwijsprogramma's van de Rijksdienst. Zo worden momenteel alleen enkele streng geselecteerde gebouwen

Knikkend nagelkruid

Slanke sleutelbloem

Roggelelie

en tuinen uit de jaren 1959 tot en met 1965 een monument. Dat geldt ook voor een kleine groep archeologische vindplaatsen uit de gehele historie. Het potentiële monument moet vanwege zijn hoge zeldzaamheid een onmiskenbare aanvulling vormen op de zaken die reeds zijn beschermd. Buiten de programma's om wordt iets nog maar zelden een monument. Maar de stichting heeft gelijk. Thijsses Hof blijkt inderdaad het beschermen waard. De Rijksdienst heeft dan ook de procedure tot aanwijzing als rijksmonument in gang gezet.

Oudste heemtuin

Thijsses Hof is niet alleen de eerste en daarmee de oudste heemtuin van Nederland, maar zoals gezegd tevens het oudste voorbeeld van natuurontwikkeling. De grote invloed die Thijsses heeft gehad op de bescherming, het beheer en de educatie van de natuur in ons land wordt weerspiegeld in deze tuin. Thijsses Hof is door het zorgvuldige en liefdevolle beheer vanaf de oprichting gaaf aan de huidige generatie overgeleverd en vervult nog steeds een grote educatieve rol. De Hof slaagt er nog altijd in om mensen de schoonheid van de natuur te laten beleven.

Thijsses Hof wenst u prettige feestdagen

Winterrust in de Hof na een druk jubileumjaar

Leonard Springers ontwerp toont aan dat natuurontwikkeling en esthetiek elkaar kunnen versterken en dat een vermaard tuinarchitect vooruitstrevend kon inspelen op deze nieuwe soort tuin. Negentig jaar na de aanbidding van het stuk grond aan Thijsses waardeert Bloemendaal haar beroemde inwoner van destijds nog steeds. De gemeente ondersteunt het verzoek van Stichting Thijsses Hof van harte. Nog dit jaar wordt dit bijzondere culturele en natuurhistorische erfgoed een rijksmonument. Dat is een prachtige bekroning op het jaar waarin het 150e geboortjaar van Jac. P. Thijsses en het negentig-jarige bestaan van de Hof worden gevierd.

Ger Londo is bestuurslid van Stichting Thijsses Hof en Eline Jörg is adviseur architectuurhistorie bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, glondo@hetnet.nl & e.jorg@cultureelerfgoed.nl.

De vrijwilligers bij het jaarlijks uitje, dit keer naar de Houtglop in de Kennemerduinen

Yneke Bettink 25 jaar in de Hof

Ons nieuwste bestuurslid Bart van Tooren is op zaterdag 29 augustus in de prijzen gevallen! Hij ontving in Den Haag de begeerde Bronzen Spreeuw uit handen van voorzitter Frank Berendse van de Heimans en Thijssestichting.

De Heimans en Thijsse Prijs bestaat al 60 jaar en werd eerder uitgereikt aan onder meer Bert Garthoff, Koos van Zomeren en Vara's Vroege Vogels.

Indien onbestelbaar:
Mollaan 4, 2061 BD Bloemendaal

Colofon

Samenstelling van het bestuur van Stichting Thijssse's Hof:

Drs. H. Wijkhuisen, Driehuis, voorzitter
Drs. C.M.M. Meyer-Wortelboer, Bloemendaal, secretaris
Drs. G.J.H. Haan, Haarlem, penningmeester
Dr. G. Londo, Scherpenzeel, lid
D.H. Saher, Haarlem, lid
Dr. B. van Tooren, Bilthoven, lid
Drs. D.H. Vonk, Haarlem, lid

Correspondentieadres:

Mollaan 4, 2061 BD Bloemendaal.
Tel. 023-5262700 Bij geen gehoor kunt u het antwoordapparaat inspreken.
E-mail: info@thijsseshof.nl
Meer informatie over Thijssse's Hof op onze website: www.thijsseshof.nl

Openingstijden van de Hof:

1 maart – 1 april: 9.00 – 16.00 uur, maandag gesloten
1 april – 1 november: 9.00 – 17.00 uur, maandag gesloten
1 november – 1 maart: 9.00 – 16.00 uur, zondag en maandag gesloten
N.B.: Pasen en Pinksteren: zondag en maandag open
Van 25 december t/m 1 januari is de Hof gesloten.

Beheerder-hovenier: Roland Brakel

Vervangend beheerder-hovenier: Yneke Bettink / Sander Hartveld

De (vervangend) beheerder-hovenier is gedurende de openingstijden aanspreekbaar voor een vraag, suggestie of extra informatie en is voor u herkenbaar aan bordeaux rode shirt met logo. Het kantoor bevindt zich

rechtsom in het instructielokaal, de werkschuur bevindt zich achter in de Hof bij de composthoop.

Rondleidingen:

Iedere eerste zondag van de maanden maart t/m september om 14.00 uur.

Groepen op afspraak: bel 023-5262700 of info@thijsseshof.nl

Gebruik instructielokaal:

Scholen en groepen kunnen contact opnemen via info@thijsseshof.nl

Donatiebetaling 2016:

Heeft u uw donatie voor 2016 al betaald? Heel hartelijk dank! Zo niet, dan is dit een mooie herinnering om het alsnog te doen. Belangrijk te weten: Thijssse's Hof is een ANBI waardoor uw gift fiscaal aftrekbaar is. Als u vastlegt dat u voor minstens 5 jaren een vast bedrag geeft dan is de fiscale aftrek zelfs drempelloos en dus geheel aftrekbaar, zie www.belastingdienst.nl en anders helpen wij u daar graag mee.

Ons bankrekeningnummer is:

IBAN nr.NL59ABNA0500729891 ten name van: Stichting Thijssse's Hof te Bloemendaal

Tijdens het Winterpad waren we twee zondagen exclusief geopend voor de vogelspotters